

PREZES URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW W BYDGOSZCZY

85-097 Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 34
Tel. (0-52) 345-56-44, Fax (0-52) 345-56-17, Tel. Centrala (0-52) 3254-100
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dn. 19.09.2002 r.

Znak: RBG-5002-02/02/AB

Wg rozdzielnika

Decyzja nr RBG 26/2002

- I. Na podstawie art. 104 KPA oraz art. 11 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000 r. Nr 122, poz. 1319 – zwana dalej ustawą), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sprawie wszczętej na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „Pojezierze” w Olsztynie i Spółdzielni Mieszkaniowej „Jaroty” w Olsztynie przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie, **nie stwierdza się stosowania praktyki ograniczającej konkurencję** polegającej na:

narzucaniu przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie w okresie od dnia 1.10.2000 r. do dnia 30.06.2001 r. nadmiernie wygórowanych stawek opłat za usługę przesyłu energii cieplnej, na skutek przeprowadzonej operacji uzmiennienia opłaty przesyłowej;

- II. Na podstawie art. 104 KPA oraz art. 11 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sprawie wszczętej na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „Pojezierze” w Olsztynie i Spółdzielni Mieszkaniowej „Jaroty” w Olsztynie przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie, **nie stwierdza się stosowania praktyki ograniczającej konkurencję** polegającej na:

stosowaniu w okresie od dnia 1.10.2000 r. do dnia 30.06.2001 r. niejednorodnych warunków w umowach dostawy energii cieplnej, poprzez dyskryminowanie wnioskodawców na tle pozostałych odbiorców w zakresie stawek opłat za przesył energii cieplnej;

III. Na podstawie art. 104 KPA oraz art. 10 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sprawie wszczętej na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „Pojezierze” w Olsztynie przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie, **uznaje się za ograniczającą konkurencję praktykę** Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie polegającą na:

narzucaniu w okresie od dnia 1.07.2000 r. do dnia 30.09.2000 r. uciążliwych warunków umów o dostawę energii ciepłej poprzez pobieranie opłat za przesył energii ciepłej według stawki jednoczłonowej, na podstawie taryfy, która w części dotyczącej stawek opłaty przesyłowej, utraciła ważność stosownie do przepisu art. 5 ustawy z dnia 26.05.2000 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne,

co przyniosło Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie nieuzasadnione korzyści oraz **stwierdza się zaniechanie jej stosowania.**

IV. Na podstawie art. 104 KPA oraz art. 11 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sprawie wszczętej na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „Pojezierze” w Olsztynie przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie, **nie stwierdza się stosowania praktyki ograniczającej konkurencję** polegającej na:

narzucaniu w okresie od dnia 1.10.2000 r. do dnia 16.10.2000 r. uciążliwych warunków umów o dostawę energii ciepłej poprzez pobieranie opłat za przesył energii ciepłej według stawki uzmiennionej, na podstawie taryfy, która w części dotyczącej stawek opłaty przesyłowej, zgodnie z art. 47 ustawy Prawo energetyczne, mogła obowiązywać nie wcześniej niż po upływie 14 dni od daty jej publikacji (w dniu 2.10.2000 r.),

Uzasadnienie

Wnioskiem z dnia 10.07.2001 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Pojezierze” w Olsztynie (zwana dalej wnioskodawcą 1, bądź S.M. „Pojezierze”) wystąpiła z żądaniem wszczęcia postępowania antymonopolowego w sprawie stosowania zawyżonych cen za usługi przesyłu energii ciepłej przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o. w Olsztynie (zwane dalej uczestnikiem, bądź Przedsiębiorstwem). Wnioskodawca 1 wskazał jako podstawę prawną swojego wystąpienia art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy (narzucanie nieuczciwych cen, odległych terminów płatności lub innych warunków zakupu albo sprzedaży towarów).

Kreśląc we wniosku podstawę faktyczną swojego wystąpienia, wnioskodawca 1 stwierdził, iż począwszy od dnia 1.11.1999 r. dostarczanie ciepła odbywa się pomiędzy stronami na mocy taryfy dla ciepła zatwierdzonej decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE) nr OGD-820/156-B/9/99/JK z dnia 31.08.1999 r., w której początkowo przewidziana była jednoskładnikowa opłata za usługi przesyłowe. Natomiast począwszy od dnia 1.10.2000 r. uczestnik zmienił sposób naliczania opłat za przesył stosownie do zmiany taryfy zatwierdzonej decyzją Prezesa URE nr OGD-820/156-A/12/2000/JK z dnia 27.09.2000 r. Zmiana polegała na rozbiciu opłaty na dwa składniki:

1. opłatę stałą zależną od wielkości mocy zamówionej;
2. opłatę zmienną zależną od ilości przesyłanej energii.

Zmiana ta była wynikiem dostosowania sposobu rozliczeń za przesył energii cieplnej do zmiany ustawy z dnia 10.04.1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 1997 r. Nr 54, poz. 348 z późn. zmianami – zwana dalej ustawą Prawo energetyczne), jaka dokonała się ustawą z dnia 26.05.2000 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne (Dz.U. z 2000 r. Nr 48, poz. 555 – zwana dalej ustawą z 26.05.2000 r.). Taryfa w wersji zatwierdzonej decyzją z dnia 27.09.2000 r. obowiązywała według twierdzeń wnioskodawcy 1 do dnia 30.06.2001 r. i skutkowałą wzrostem jego obciążeń z tytułu przesyłu energii cieplnej o 22% (wzrost o 576.438,41 zł w okresie od 1.10.2000 r. do 30.06.2001 r. – 12 miesięcy). W ocenie wnioskodawcy 1, wzrost opłat był niedopuszczalny, gdyż po pierwsze, w dniu 27.09.2000 r. Prezes URE nie zatwierdzał nowej taryfy, a jedynie w ramach tej samej taryfy zatwierdził zmianę sposobu naliczania opłat za przesył energii, a po drugie, wnioskodawca 1 nie zwiększył swojego zapotrzebowania na moc zamówioną.

Po rozpatrzeniu wniosku, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy wydał decyzję nr RBG 24/2001 z dnia 16.07.2001 r. (znak: RBG-5002-S-12/01/AB/1902), którą odmówił wszczęcia postępowania antymonopolowego, gdyż zarówno z wniosku, jak i z posiadanych przez Prezesa Urzędu informacji w sposób oczywisty wynikało, że uczestnik nie naruszył zakazu określonego w art. 8 ustawy.

Od decyzji, o której mowa powyżej, wnioskodawca 1 wniósł odwołanie z dnia 31.07.2001 r., w którym podniósł zarzut nie rozpoznania istoty sprawy.

W związku z wniesionym odwołaniem, Prezes Urzędu przeprowadził postępowanie wyjaśniające w ramach czynności dodatkowych, o których mowa w art. 78 ust. 5 ustawy, celem wyjaśnienia zarzutów podniesionych w odwołaniu.

Przeprowadzone czynności dodatkowe, w ramach których m.in. ustalono stanowisko wnioskodawcy 1 oraz uczestnika, jak również oficjalne stanowisko Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, uprawdopodobniły ewentualność naruszenia przepisów ustawy uzasadniającą wszczęcie postępowania antymonopolowego.

W odpowiedzi na wniosek o wszczęcie postępowania, pismem z dnia 5.11.2001 r. uczestnik wyjaśnił, iż zmiana taryfy z dnia 31.08.1999 r. polegająca na przekalkulowaniu stawek opłat za usługi przesyłowe, została dokonana zgodnie z art. 45 ustawy Prawo energetyczne – na podstawie kosztów poniesionych w 1998 r. – w taki sposób, aby udział opłat stałych dla każdej z wyodrębnionych w taryfie grup odbiorców wynosił 30%. Uczestnik stwierdził ponadto, iż ceny i stawki opłat ustalone w zatwierdzonej i ogłoszonej taryfie, zgodnie z art. 47 ustawy Prawo energetyczne, obowiązują wszystkich odbiorców ciepła. Nie może więc różnicować ich dla poszczególnych odbiorców, czego domaga się wnioskodawca 1. Wzrost opłat za usługi przesyłowe dla S.M. „Pojezierze”, wynikał z faktu, że pobierała ona znacznie więcej ciepła na 1 MW zamówionej mocy cieplnej niż wynikało z bilansu cieplnego obejmującego wszystkich odbiorców.

Pismem z dnia 13.11.2001 r. Urząd Regulacji Energetyki Północny Oddział Terenowy w Gdańsku przedstawił własne stanowisko w sprawie. Wyjaśnił, iż podstawą kalkulacji uzmiennionych stawek opłat za usługi przesyłowe były te same uzasadnione koszty bazowe przyjęte do kalkulacji stawek opłat w pierwszej taryfie uczestnika. Zgodnie z art. 45 ust. 5 pkt 2 ustawy Prawo energetyczne, na podstawie kosztów, o których mowa, została skalkulowana stawka opłaty za usługi przesyłowe, w której udział opłat stałych wyniósł 30% (dla danej grupy odbiorców). Tym samym, uzmiennienie stawek opłat za usługi przesyłowe nie spowodowało wzrostu opłat w danej grupie odbiorców w skali całego roku. Natomiast fakt zamówienia przez poszczególnych odbiorców mocy cieplnej w odniesieniu do ilości pobieranego ciepła, odbiegającej od średniej dla danej grupy (w stosunku do średniego wskaźnika zużycia ciepła na 1MW zamówionej mocy cieplnej), spowodował po dokonanych uzmiennieniach wzrost lub spadek opłat za usługi przesyłowe dla konkretnego podmiotu. URE

podkreślił jednoznacznie, iż ilość ciepła przypadająca na 1 MW mocy zamówionej przez odbiorcę (GJ/MW) wpływa na wysokość opłat za usługę przesyłową po uzmiennieniu. Wskazał przy tym, iż zarówno przyjęta do kalkulacji wielkość mocy zamówionej oraz ilość sprzedanego ciepła odnoszona jest do konkretnej grupy odbiorców, która to powinność wynika obecnie z §4 ust. 1 i §10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12.10.2000 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem (Dz.U. z 2000 Nr 96, poz. 1053 – zwane dalej rozporządzeniem z dnia 12.10.2000 r.), a w okresie dokonanego uzmiennienia miała oparcie w §4 i §5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6.10.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach (Dz.U. z 1998 r. Nr 132, poz. 867 – zwane dalej rozporządzeniem z 6.10.1998 r.).

W piśmie z dnia 23.11.2001 r. wnioskodawca 1 oświadczył, iż jego zdaniem, w zakresie kompetencji Prezesa Urzędu leży ocena, czy w wyniku uzmiennienia stawek opłat za usługi przesyłowe – dokonanego na mocy ustawy z dnia 26.05.2000 r. – możliwa była zmiana wysokości sumy tych opłat w skali roku przy nie zmienionej wysokości zamówionej mocy szczytowej. W kolejnym piśmie z dnia 18.12.2001 r. podniósł, iż o ile uzmiennienie opłaty przesyłowej może spowodować jej wzrost dla indywidualnego odbiorcy, o tyle suma opłat (za moc zamówioną, za przesył, za przyłączenie i za energię cieplną) nie może ulec zmianie w skali 12 miesięcy. Jednocześnie wyliczył szkodę majątkową, jaką poniósł na skutek działania uczestnika, na kwotę 541.728,85 zł. Zdaniem wnioskodawcy 1 jest to kwota, na którą subsydiował on skrośnie inne podmioty. Wnioskodawca 1 podniósł również, iż prawdopodobnym jest, że w wyniku dokonanego uzmiennienia żadnemu z odbiorców suma opłat nie zmalała, a ich wzrost stanowi nieuzasadniony i sprzeczny z taryfą dochód uczestnika.

Uczestnik w piśmie z dnia 16.01.2002 r. przedstawił kalkulację opłat za przesył, z której wynika, iż w skali całego przedsiębiorstwa operacja uzmiennienia przyniosła przychód w wysokości 10.361,61, co stanowiło wzrost o 0,07% i było wynikiem zaokrągleń stawek opłat. Podkreślił również, że biorąc pod uwagę, iż kalkulacja została przeprowadzona w oparciu o koszty, zamówioną moc cieplną oraz ilość sprzedanego ciepła z roku 1998 oraz fakt, że odbiorcy do dnia wprowadzenia zmiany taryfy w życie znacznie zmniejszyli zapotrzebowanie na moc cieplną, oznaczało to faktyczny spadek wpływów uczestnika. Uczestnik uzasadnił wzrost opłat za przesył jaki nastąpił w przypadku wnioskodawcy 1 i wnioskodawcy 2 faktem, iż odbiorcy ci pobierali ilość ciepła znacznie odbiegającą od średniej ilości ciepła dostarczanego odbiorcom z danych grup taryfowych (w stosunku do zamówionej mocy cieplnej). Średni pobór ciepła w skali całego przedsiębiorstwa wyniósł 6.781 GJ, natomiast w przypadku wnioskodawcy 1 wyniósł 9.436 GJ, a w przypadku wnioskodawcy 2 6.610 GJ. Odnosząc się do zarzutu subsydiowania skrośnego, uczestnik wskazał na przepisy rozporządzenia z dnia 6.10.1998 r. oraz rozporządzenia z dnia 12.10.2000 r., które obligują przedsiębiorstwa energetyczne do kalkulacji stawek opłat w odniesieniu do grup odbiorców, a nie dla każdego odbiorcy odrębnie. Uczestnik przedstawił również skutki finansowe uzmiennienia stawek opłat za usługi przesyłowe za okres od dnia 1.10.2000 r. do dnia 30.09.2001 r. – ogółem dla wszystkich odbiorców. W okresach miesięcznych uzyskał następujące wyniki:

	opłaty w okresie od 1.10.2000 do 30.09.2001		różnica
	według stawki jednoczłonowej	po uzmiennieniu	
październik	1.104.554,35 zł	1.000.443,67 zł	- 104.110,68 zł
listopad	1.106.959,56 zł	1.205.663,19 zł	+ 98.703,63 zł
grudzień	1.105.990,79 zł	1.566.201,64 zł	+ 460.210,85 zł

styczeń	1.108.470,29 zł	1.665.725,93 zł	+ 557.255,64 zł
luty	1.108.543,35 zł	1.532.351,08 zł	+ 423.807,73 zł
marzec	1.109.442,45 zł	1.460.369,59 zł	+ 350.927,14 zł
kwiecień	1.109.479,35 zł	1.252.049,52 zł	+ 142.570,17 zł
maj	1.108.148,63 zł	652.168,92 zł	- 455.979,71 zł
czerwiec	1.084.244,32 zł	521.143,27 zł	- 563.101,05 zł
lipiec	1.084.244,32 zł	509.316,47 zł	- 574.927,85 zł
sierpień	1.097.871,27 zł	486.956,17 zł	- 610.915,10 zł
wrzesień	1.096.490,45 zł	690.431,13 zł	- 406.059,32 zł
ogółem	13.224.439,13 zł	12.542.820,58 zł	- 681.618,55 zł

Powyższa kalkulacja pozwoliła na wyliczenie, iż uzmiennienie zamknęło się dla uczestnika w okresie 1.10.2000 – 30.09.2001 wynikiem ujemnym (-5,15%) w stosunku do stawki jednoczłonowej. Jedynie dla wnioskodawcy 1 wystąpił wzrost opłat o 13,97% (260.944,28 zł), a dla wnioskodawcy 2 wzrost wyniósł 2,63% (69.797,27). Pozostali odbiorcy (zbiorowi) zyskali na uzmiennieniu odpowiednio:

- Olsztyńska Spółdzielnia Mieszkaniowa -0,91%;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Perkoz” -1,56%;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Współpraca” -11,67%;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Domator” -10,59%;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Dom” -25,25%;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kormoran” -5,00%;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Sami swoi” -18,71%;
- Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa -11,75%;
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski -11,92%;
- Telekomunikacja Polska S.A. -17,60%;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych -15,49%;
- Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Społem” -19,40%.

Pismem z dnia 5.02.2002 r. wnioskodawca 1 sprecyzował, iż kwestionuje zastosowanie w rozliczeniach z nim maksymalnych stawek z zatwierdzonej taryfy. Podkreślił również, że nie zgadza się z datą wprowadzenia sposobu naliczania opłat za usługi przesyłowe. Wskazał, iż zgodnie z art. 47 ustawy Prawo energetyczne, właściwą i najwcześniejszą datą dla wejścia w życie zmienionej taryfy był 16.10.2000 r.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał decyzję nr RBG 6/2002 z dnia 19.03.2002 r. (znak: RBG-5002-W-14/01/2110/AB), którą na podstawie art. 78 ust. 4 ustawy uchylił w całości decyzję nr RBG 24/2001 z dnia 16.07.2001 r. Jednocześnie postanowił na podstawie art. 44 i art. 85 ustawy wszcząć postępowanie antymonopolowe w związku z zarzutami:

1. stosowania przez uczestnika – w okresie od dnia 1.10.2000 r. do dnia 30.06.2001 r. – maksymalnych, określonych w zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki taryfie dla ciepła stawek opłat za usługi przesyłowe, co w wyniku dokonanego uzmiennienia stawek (na podstawie ustawy z dnia 26.05.2000 r.), spowodowało wzrost łącznych opłat ponoszonych przez wnioskodawcę 1 z tytułu przesyłu energii cieplnej w skali roku (art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy), a jednocześnie, mając charakter powszechny naruszało interes publiczny prowadząc do dyskryminowania części

- odbiorców i uprzywilejowanego traktowania pozostałych (art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy);
2. niewłaściwego terminu wprowadzenia zmian – o których mowa w pkt 1 – w sposobie naliczania opłat za usługi przesyłowe (art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 1 i pkt 6 ustawy).

Odwołanie od decyzji jak wyżej, wniósł w dniu 8.04.2002 r. uczestnik, zarzucając Prezesowi Urzędu naruszenie przepisów art. 10 KPA oraz art. 23, art. 45 i art. 46 ustawy Prawo energetyczne przy wydaniu decyzji. Postanowieniem z dnia 26.06.2002 r. sygn. akt XVII Ama 47/02 Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Antymonopolowy odrzucił odwołanie uczestnika z uwagi na brak legitymacji do jego wniesienia.

Wnioskiem z dnia 21.03.2002 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Jaroty” w Olsztynie (zwana dalej wnioskodawcą 2, bądź S.M. „Jaroty”) wystąpiła do Prezesa Urzędu z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego, którego istota była tożsama z zarzutem stawianym przez wnioskodawcę 1, a będącym przedmiotem ppkt 1 postanowienia o wszczęciu postępowania antymonopolowego (zawarte w pkt II decyzji Nr RBG 6/2002). Wnioskodawca 2 zakwestionował fakt, iż dokonane uzmiennienie opłaty przesyłowej doprowadziło do wzrostu obciążeń części odbiorców i spadku obciążeń pozostałych. Potwierdził przy tym, iż wyższe opłaty występują u tych odbiorców, którzy do czasu wprowadzenia nowej taryfy pobierali więcej ciepła w przeliczeniu na jednostkę zamówionej mocy cieplnej.

W piśmie z dnia 15.04.2002 r. wnioskodawca 1 podniósł zarzut naruszenia przez uczestnika standardów jakościowych obsługi odbiorców poprzez zaniżanie wielkości przepływu czynnika grzewczego i skutkiem tego nie dogrzanie budynków S.M. „Pojezierze”. Na dowód swoich twierdzeń przedstawił opinię wydaną przez mgr inż. Andrzeja Gregorczyka Zakład Ciepłownictwa ECOL w Olsztynie.

Do kolejnego pisma z dnia 25.04.2002 r. wnioskodawca 1 załączył własną kalkulację stawek opłaty przesyłowej za miesiące lipiec, sierpień i wrzesień 2000 r., z której wynika, iż nadpłacił na rzecz uczestnika 210.930,22 zł, jak również pismo Biura Prawnego URE z dnia 16.04.2002 r., w którym przedstawiona została opinia, iż uzmiennione stawki opłat powinny być stosowane w odniesieniu do rozliczeń dokonywanych od dnia 1.07.2000 r.

Postanowieniem z dnia 6.05.2002 r., w związku z uzupełnieniem wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego przez wnioskodawcę 2, Prezes Urzędu postanowił wsząć postępowanie antymonopolowe z wniosku Spółdzielni Mieszkaniowej „Jaroty” w Olsztynie przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie w związku z zarzutem stosowania przez uczestnika – w okresie od dnia 1.10.2000 r. do dnia 30.06.2001 r. – maksymalnych, określonych w zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki taryfie dla ciepła stawek opłat za usługi przesyłowe, co w wyniku dokonanego uzmiennienia stawek (na podstawie ustawy z dnia 26.05.2000 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne), spowodowało wzrost łącznych opłat ponoszonych przez wnioskodawcę z tytułu przesyłu energii cieplnej w skali roku (art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy), a jednocześnie, mając charakter powszechny, naruszało interes publiczny prowadząc do dyskryminowania części odbiorców i uprzywilejowanego traktowania pozostałych (art. 8 ust. 1 i art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy). Jednocześnie z uwagi na tożsamość zarzutów, na podstawie art. 28 i art. 62 kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 80 ustawy oraz na podstawie art. 86 ustawy, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanowił rozpoznać zarzut wnioskodawcy 2 w ramach postępowania antymonopolowego wszczętego z dniem 19.03.2002 r. na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „Pojezierze”.

W toku rozprawy administracyjnej w dniu 22.05.2002 r. strony podtrzymały zgłoszone wcześniej wnioski i twierdzenia. Uczestnik sprecyzował, iż wnioskodawcy w sposób nieodpowiedzialny, bez kalkulacji obniżyli zamówioną moc cieplną, wobec czego stosunek

dostarczonego ciepła do zamówionej mocy był u nich wyższy niż u pozostałych odbiorców, co skutkowało wzrostem obciążeń z tytułu przesyłu energii cieplnej po wprowadzeniu uzmiennienia.

W piśmie z dnia 17.05.2002 r. wnioskodawca 2 wyjaśnił, że duże zróżnicowanie wskaźnika wykorzystania mocy cieplnej przez poszczególnych odbiorców ciepła, powstało z inicjatywy poszczególnych odbiorców ciepła, którzy zmniejszyli moc cieplną swoich obiektów i w ten sposób obniżyli koszty dostawy ciepła i tym samym opłaty czynszowe dla lokatorów.

Do pisma z dnia 29.05.2002 r., dla wykazania prawdziwości swoich twierdzeń dotyczących obowiązku uzmiennienia opłat z dniem 1.07.2002 r., wnioskodawca 1 załączył kopię pisma Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej „Zacisze” w Małkini z dnia 8.05.2002 r., z którego wynika, iż Spółdzielnia ta, będąc jednocześnie przedsiębiorstwem energetycznym, wystawiła swoim odbiorcom faktury korygujące za okres, w którym bezprawnie stosowała stawkę jednoczłonową opłaty przesyłowej.

W piśmie z dnia 1.07.2002 r. uczestnik podniósł, iż wnioskodawca 1 podczas sezonu grzewczego nie zgłaszał przypadków nie dotrzymywania standardów jakościowych dostarczanego ciepła i w związku z tym nie ma protokolarnego stwierdzenia faktu ich nie dotrzymywania (wymaganego przepisem §43 ust. 2 rozporządzenia z dnia 12.10.2000 r.). Uczestnik podniósł również, iż wprowadzenie nowych zasad rozliczania odbiorców ciepła (przejście z taryfy jednoczłonowej na dwuczłonową) w trakcie roku obrachunkowego było błędem legislacyjnym, za który uczestnik nie może ponosić odpowiedzialności.

Pismem z dnia 14.08.2002 r. Prezes Urzędu zawiadomił strony o zakończeniu postępowania dowodowego w sprawie.

W wyniku przeprowadzonego postępowania, na podstawie zgromadzonych dowodów i wyjaśnień stron, ustalono następujący stan faktyczny:

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. jest jedynym przedsiębiorcą, który prowadzi w Olsztynie działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji energii cieplnej.

Od dnia 1.11.1999 r. rozliczenia za dostarczoną energię cieplną odbywały się pomiędzy wnioskodawcami i uczestnikiem na podstawie taryfy dla ciepła zatwierdzonej decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE) nr OGD-820/156-B/9/99/JK z dnia 31.08.1999 r. (zwana również starą taryfą), która zawierała stawkę opłaty za usługi przesyłowe zależną od wielkości mocy zamówionej (zł/MW) – opłata stała. Stawkę jednoczłonową opłaty za usługi przesyłowe uczestnik naliczał wszystkim odbiorcom aż do dnia 30.09.2000 r.

Postępowanie o zatwierdzenie drugiej taryfy dla ciepła, które zostało wszczęte na wniosek uczestnika z dniem 19.07.2000 r., zostało zawieszono z urzędu postanowieniem Prezesa URE nr OGD-820/156/2416/2000/DS z dnia 6.09.2000 r. Powodem dla zawieszenia postępowania było wystąpienie do Prezesa URE Warmińsko-Mazurskiego Stowarzyszenia Odbiorców Energii Ciepłej, Gazu, Energii Elektrycznej i Wody „Konsument” w Olsztynie (zwane dalej stowarzyszeniem „Konsument”) z wnioskiem o prawo uczestniczenia w postępowaniu administracyjnym dotyczącym zatwierdzenia taryfy uczestnika.

W związku z powyższym, pismem z dnia 11.09.2000 r. uczestnik zwrócił się do Prezesa URE, z wnioskiem o zmianę starej taryfy, poprzez przedłużenie okresu jej obowiązywania do dnia 31.12.2000 r. (okres obowiązywania taryfy był określony do dnia 30.09.2000 r.). Prezes URE pismem z dnia 6.09.2000 r. wezwał uczestnika do dostosowania wniosku do wymogów wynikających z nowelizacji art. 45 ustawy Prawo energetyczne (ustawa z dnia 26.05.2000 r.), po czym zmienił taryfę na podstawie art. 155 KPA, tj. wydał decyzję nr OGD-820/156-A/12/2000/JK z dnia 27.09.2000 r. Zmieniona taryfa przewidywała

dwuskładnikową opłatę za usługi przesyłowe. Opłatę stałą zależną od wielkości zamówionej mocy cieplnej (zł/MW) i opłatę zmienną zależną od ilości dostarczonego ciepła (zł/GJ). Udział opłat stałych dla każdej z wyodrębnionych w taryfie grup odbiorców wynosił 30%. Decyzja została zaskarżona do Sądu Antymonopolowego przez stowarzyszenie „Konsument”. Sąd odrzucił odwołanie – postanowieniem z dnia 15.01.2001 r. sygn. akt XVII Ame 95/00 – jako niedopuszczalne z uwagi na brak legitymacji procesowej po stronie wnoszącego.

Zmiana taryfy, tj. decyzja Prezesa URE nr OGD-820/156-A/12/2000/JK z dnia 27.09.2000 r. została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr 61/2000 z dnia 2.10.2000 r.

Uczestnik poinformował odbiorców, iż zmiana taryfy wchodzi w życie w dniu 1.10.2000 r. Wnioskodawca 1 kwestionując dokonaną na skutek uzmiennienia faktyczną podwyżkę opłat za przesył, dokonywał potrąceń z przesyłanych mu przez uczestnika rachunków, w wysokości różnicy pomiędzy stawką opłaty jednoczłonowej i dwuczłonowej (po uzmiennieniu).

Wnioskodawca 1 kwestionował od samego początku procedurę wprowadzenia zmian do taryfy, tj. termin jej wprowadzenia (1.10.2000 r.) jako niezgodny z art. 47 ustawy prawo energetyczne. Na tej podstawie odmówił przyjęcia z dniem 1.10.2000 zmienionej taryfy.

Wnioskodawca 1 – jako jedyny z odbiorców – podnosił zarzut nie przeprowadzenia uzmiennienia z dniem 1.07.2000 r. Domagał się również zwrotu wyliczonej przez siebie kwoty nadpłaty z tego tytułu w wysokości 210.930,22 zł.

Prezes Urzędu dokonał również ustaleń dotyczących skutków finansowych uzmiennienia w okresie od dnia 1.10.2000 r. do 30.09.2001 r. oraz skutków finansowych braku uzmiennienia w okresie od dnia 1.07.2000 r. do dnia 30.09.2000 r., o których mowa w powyższej i dalszej części uzasadnienia, w stosunku do wnioskodawców i innych odbiorców zbiorowych.

Prezes Urzędu zważył co następuje:

Wszczęcie postępowania i dalsze jego prowadzenie zakończone wydaniem decyzji, uzasadnione było możliwością naruszenia przez uczestnika interesu publicznego, na straży którego zgodnie z ustawą stoi Prezes Urzędu (art. 1 ust. 1 ustawy). Interes publiczny w merytorycznym rozpatrzeniu niniejszej sprawy ustalony został poprzez przyjęcie, iż kwestionowane działanie uczestnika dotyczyło szerokiego kręgu podmiotów, tj. wszystkich odbiorców energii cieplnej dostarczanej przez uczestnika w okresie od dnia 1.07.2000 r. do dnia 30.06.2001 r.

Działanie uczestnika miało również szerszy skutek, gdyż zawyżona opłata za przesył (w okresie od dnia 1.07.2000 r. do dnia 30.09.2000 r.), stanowiąc koszt dla spółdzielni mieszkaniowych (odbiorców zbiorowych) wpływała na wzrost opłat czynszowych uiszczanych przez lokatorów.

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie zajmuje nie kwestionowaną pozycję dominującą na rynku przesyłania i dystrybucji ciepła w Olsztynie (art. 2 pkt 9 ustawy). Jest jedynym przedsiębiorstwem prowadzącym działalność w tym zakresie, a tym samym ma możliwość działania niezależnego od kontrahentów (w tym wnioskodawców). Tak więc spełniona jest konieczna przesłanka prowadzenia postępowania antymonopolowego stanowiąca kryterium oceny zachowania przedsiębiorcy z punktu widzenia art. 8 ustawy.

Istotą podniesionego przez wnioskodawców zarzutu rozstrzygniętego w pkt I jest stosowanie w okresie od 1.10.2000 r. do 30.06.2001 r. przez przedsiębiorstwo energetyczne

jakim jest uczestnik, cen za usługę przesyłu energii cieplnej w wysokości wynikającej z taryfy dla ciepła stanowiącej załącznik do decyzji Prezesa URE.

Prawdą jest wielokrotnie podnoszone przez wnioskodawcę 1 twierdzenie, iż opłata jest iloczynem ilości towaru i jego ceny. Towarem w analizowanym przypadku była usługa przesyłu energii cieplnej, która począwszy od nowelizacji art. 45 ustawy Prawo energetyczne – dokonanej ustawą z dnia 26.05.2000 r. – wiąże się z dwoma opłatami: stałą i zmienną. Nie sposób odnieść tak obliczonej opłaty do opłat obowiązujących we wcześniejszym stanie prawnym, gdyż były one – jako opłaty stałe – zależne wyłącznie od wielkości zamówionej mocy cieplnej, która mogła być w zasadzie dowolnie kształtowana przez odbiorcę i abstrahowała od wielkości pobranego i mierzalnego ciepła (w GJ).

Wzrost wysokości opłat za przesył jaki wystąpił w stosunku do wnioskodawców był wynikiem zmiany sposobu kalkulacji opłat, a nie wzrostem wielkości zamówionej przez nich mocy cieplnej. Jak wynika z pisma URE Północnego Oddziału Terenowego w Gdańsku z dnia 30.11.2000 r. adresowanego do wnioskodawcy 1, do kalkulacji bazowej stawki opłat za usługi przesyłowe uczestnik przed uzmiennieniem przyjął zweryfikowane koszty uzasadnione z wiązane z przesyłaniem i dystrybucją ciepła dla danej grupy odbiorców oraz wielkość mocy zamówionej przez tę grupę odbiorców w roku 1998. Nie była wówczas brana pod uwagę ilość dostarczonego danej grupie ciepła. Na mocy ustawy z dnia 26.05.2000 r. pojawiło się nowe kryterium ustalania opłaty za przesył, tj. ilość rzeczywiście pobranego ciepła. Zgodnie z art. 45 ust. 5 pkt 2 ustawy Prawo energetyczne uczestnik ustalił stawkę opłaty stałej jako iloraz kosztów w wysokości 30% kosztów uzasadnionych przyjętych do kalkulacji bazowej stawki opłaty za usługi przesyłowe (koszty z 1998 r.) i tej samej wielkości mocy zamówionej przez daną grupę odbiorców w 1998 r. Stawkę opłaty zmiennej dla tej samej grupy odbiorców ustalono jako iloraz pozostałych 70% tych samych kosztów uzasadnionych i ilości ciepła sprzedanego tej grupie w 1998 r. Prezes Urzędu nie badając kwestii kosztów uzasadnionych jako zastrzeżonej dla wyłącznej kompetencji Prezesa URE, podziela jego stanowisko co do poprawności samej operacji z punktu widzenia ustawy Prawo energetyczne. Zauważa również, że celem wprowadzenia uzmiennienia opłat za przesył było ich urealnienie, tj. doprowadzenie do sytuacji, w której odbiorca pobierający więcej ciepła, płaci z tego tytułu wyższą opłatę za jego przesył.

W odwołaniu od decyzji nr 24/2001 z dnia 16.07.2001 r. odmawiającej wszczęcia postępowania, wnioskodawca 1 podniósł zarzut dotyczący naruszenia prawa jedynie wobec daty wejścia w życie zmienionej taryfy, natomiast zarzut stosowania ceny nadmiernie wygórowanej opierał się wyłącznie na twierdzeniu, iż skoro jest to nadal ta sama taryfa, to suma opłat w skali roku powinna pozostać na dotychczasowym poziomie. Zdaniem wnioskodawcy 1 wzrost stawek opłat mógł być wprowadzony jedynie na drodze nowego postępowania taryfowego, a takie w roku 2000 nie było prowadzone. Tym samym, oczywistym jest, że S.M. „Pojezierze” kwestionuje kompetencję Prezesa URE do zmiany decyzji zatwierdzającej taryfę w oparciu o przepis art. 155 KPA stanowiący, iż *decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie na zgodę strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, lub przez organ wyższego stopnia, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.*

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie ma uprawnień, ani odpowiednich narzędzi, które pozwalałyby mu na weryfikację działalności Prezesa URE prowadzonej w oparciu o art. 47 ustawy Prawo energetyczne. Komentowany przepis stanowi,

że przedsiębiorstwa energetyczne posiadające koncesje, ustalają taryfy dla paliw gazowych, energii elektrycznej i ciepła, które podlegają zatwierdzeniu przez Prezesa URE. Prezes URE w terminie 30 dni zatwierdza taryfę, bądź odmawia jej zatwierdzenia w przypadku stwierdzenia niezgodności taryfy z zasadami i przepisami, o których mowa w art. 45 i art. 46 ustawy Prawo energetyczne. Kontrola jakiej poddawany jest wniosek taryfowy ma na celu w szczególności analizowanie i weryfikowanie kosztów przyjmowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne jako uzasadnione do kalkulacji cen i stawek opłat zawartych w taryfach. Prezes Urzędu nie jest władny kwestionować zatwierdzonych w ten sposób taryf. Prawomocna decyzja o zatwierdzeniu taryfy na charakter prejudycjalny wobec działalności organu antymonopolowego.

Tak więc zatwierdzenie przez Prezesa URE taryfy dla ciepła skutkuje domniemaniem, iż zawarte w taryfie ceny są skalkulowane w oparciu o koszty uzasadnione, a ich poziom nie jest nieuzasadniony w sposób, który by naruszał interesy odbiorców. W takim stanie rzeczy, niemożliwym jest uznanie cen zawartych w taryfie za nadmiernie wygórowane, a więc nieuczciwe o czym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy. Należy podkreślić – co wynika z uzasadnienia decyzji zatwierdzającej zmianę taryfy – iż to właśnie Prezes URE wystąpił do uczestnika z wezwaniem do dostosowania wniosku o zmianę decyzji (o wydłużeniu okresu jej obowiązywania do dnia 31.12.2000 r.) do wymogów wynikających z ustawy z dnia 26.05.2000 r., tj. do zmienionego przepisu art. 45 ustawy Prawo energetyczne, który w ust. 5 pkt 2 stanowił, iż przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją ciepła kalkulują stawki opłat za usługi przesyłowe w taki sposób, aby udział opłat stałych za świadczenie usług przesyłowych w łącznych opłatach za te usługi dla danej grupy odbiorców nie był większy niż 30%. Następnie, zarówno stawki opłat za przesył, jak i sposób ich ustalenia zostały w sposób pozytywny zweryfikowane przez Prezesa URE.

Prezes Urzędu nie jest w stanie odnieść się merytorycznie do twierdzenia wnioskodawcy 1, iż przy zmianie sposobu naliczania opłat jaka dokonała się na mocy ustawy z dnia 26.05.2000 r., suma opłat za przesył energii cieplnej w skali roku nie powinna ulec zmianie. Organem uprawnionym do takiej oceny jest Prezes URE. Prezes Urzędu zauważył jedynie, iż ustawa z dnia 26.05.2000 r. nie uregulowała kwestii dodatkowych przychodów przedsiębiorstw energetycznych z tytułu uzmiennienia opłaty przesyłowej. Jak wynika z ustaleń faktycznych, operacja uzmiennienia zamknęła się dla uczestnika wynikiem bliskim zeru zarówno globalnie, jak i w odniesieniu do poszczególnych grup taryfowych.

Odnosząc się do zarzutu stosowania przez uczestnika nadmiernie wygórowanych cen za usługi przesyłowe, Prezes Urzędu miał na uwadze tezę Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego, który w wyroku z dnia 19.11.2001 r. sygn. akt XVII Ama 6/01 wypowiedział się, iż nie można skutecznie postawić przedsiębiorstwu energetycznemu zarzutu pobrania zawyżonej opłaty z tytułu przyłączenia odbiorcy do sieci elektroenergetycznej, jeżeli jej wysokość nie przekraczała kwoty wynikającej z taryfy zatwierdzonej przez Prezesa URE. Wydaje się, iż twierdzenie to należy odnieść do wszystkich cen i opłat zawartych w taryfie. Tym samym, uwzględniając powyższe oraz mając na uwadze, iż zarzut stosowania nadmiernie wygórowanych cen odnosi się do konstrukcji taryfy, a nie praktyki jej stosowania, na podstawie art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy, zasadnym było orzeczenia jak w pkt I decyzji i nie stwierdzenie stosowania praktyki ograniczającej konkurencję.

Rozstrzygając zarzut wnioskodawców dotyczący ich niejednolitego traktowania na tle pozostałych odbiorców (art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy), Prezes Urzędu zważył, że zasadnym jest

twierdzenie uczestnika podniesione m.in. w piśmie z dnia 6.03.2001 r., iż obniżenie i przyjęcie do rozliczeń z odbiorcą stawek za przesył energii cieplnej innych niż zawarte w taryfie, jak również zastosowanie upustów i obniżek od stawek taryfowych – o co występował wnioskodawca 1 – świadczyłoby o nierównym traktowaniu odbiorców i mogłoby skutkować zarzutem stosowania niejednorodnych warunków umów stwarzających odbiorcom zróżnicowane warunki konkurencji (art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy). Odbiorca, wobec którego zastosowano upusty i bonifikaty od opłat zawartych w obowiązującej taryfie, przy założeniu, iż brak jest szczególnych przesłanek je uzasadniających, byłby uznany za podmiot uprzywilejowany.

Prezes Urzędu nie znalazł przesłanek pozwalających na przyjęcie, iż obniżenie opłaty taryfowej wobec wnioskodawców byłoby zasadne. Przesłanką taką nie jest z pewnością zgłaszany przez wnioskodawcę 1 argument, iż uzmiennienie nie mogło prowadzić do wzrostu sumy opłat uiszczanych przez danego odbiorcę w skali roku. Miał przy tym na uwadze, iż wzrost sumy opłat za przesył w skali roku, jaki dokonał się wobec wnioskodawców, wynikał ze zmiany stawek opłat w taryfie zatwierdzonej prawomocną decyzją Prezesa URE z dnia 27.09.2000 r. Zmiana nastąpiła w proporcjonalny sposób wobec wszystkich odbiorców, opierając się o obiektywne i jednolite dla wszystkich kryteria.

Należy w tym miejscu przytoczyć tezę wygłoszoną w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Antymonopolowego z dnia 22.10.2001 r. sygn. akt XVII Ama 117/00, stosownie do której odbiorca, który podobnie jak inni płaci za dostarczoną energię opłatę w takiej samej wysokości, wynikającą z ilości pobranej energii według stawki taryfowej, nie jest podmiotem uprzywilejowanym w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24.02.1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz.U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547) – odpowiednik art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy.

Rozstrzygając zarzut wnioskodawców dotyczący ich dyskryminacji na tle odbiorców, którzy zyskali na operacji uzmiennienia, Prezes Urzędu miał na uwadze przepisy ustawy Prawo energetyczne i rozporządzeń taryfowych (rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6.10.1998 r. i z dnia 12.10.2000 r.) oraz ich interpretację dokonaną przez Prezesa URE. Pismem z dnia 6.12.2000 r. Prezes URE wystąpił do Rzecznika Praw Obywatelskich z wyjaśnieniem dotyczącym m.in. kwestii uzmiennienia opłaty przesyłowej (pismo przesłane faxem z sekretariatu Prezesa URE – w aktach sprawy). Na stronie 3 pisma, o którym mowa, Prezes URE stwierdził, iż przepis art. 45 ust. 5 pkt 2 ustawy Prawo energetyczne dotyczy wyłącznie opłat ponoszonych w okresie rocznym oraz dla danej grupy taryfowej, a nie dla żadnego innego okresu, czy poszczególnego odbiorcy. Prezes Urzędu, biorąc pod uwagę literalne brzmienie przepisów prawa energetycznego, przychylił się do powyższej interpretacji. Tym samym zauważył, iż uczestnik nie miał możliwości dokonania operacji uzmiennienia w sposób indywidualny wobec każdego odbiorcy. Obowiązany był trzymać się reguł kształtowania taryf, które nakazują mu dzielić odbiorców na grupy i uśredniać koszty dla danej grupy.

Wnioskodawca 1 twierdził w toku postępowania, iż uczestnik jest obowiązany do dostarczania takiej ilości energii jaka wynika z wielkości mocy zamówionej, a zatem proporcja pomiędzy ilością dostarczonej odbiorcy energii a zamówioną mocą musi być jednakowa u każdego odbiorcy. Argument ten miał uzasadniać zarzut dyskryminowania wnioskodawców, gdyż jego udowodnienie oznaczałoby, że ewentualne zmiany opłat za przesył po ich uzmiennieniu winny dotyczyć w równym stopniu wszystkich odbiorców. Stanowisku S.M. „Pojezierze” przeczy opinia wydana przez URE (vide: cytowane pisma),

stosownie do której możliwa była sytuacja, iż po uzmiennieniu stawek opłat, niektórzy odbiorcy z danej grupy taryfowej mogli wносить opłaty za usługę przesyłową w wysokości niższej, bądź wyższej od dotychczas ponoszonych. Przyczyną tego był odbiegający od średniego – dla danej grupy taryfowej – udział ilości ciepła zużytego przez konkretnego odbiorcę w stosunku do wielkości zamówionej przez niego mocy cieplnej (GJ/MW). Zgodnie z §2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 12.10.2000 r., zamówioną mocą cieplną jest ustalona przez odbiorcę największa moc cieplna, jaka w ciągu roku występuje w danym obiekcie dla warunków obliczeniowych, która powinna uwzględniać moc cieplną niezbędną dla:

- a) pokrycia strat ciepła w obiekcie, zapewniającą utrzymanie normatywnej temperatury i wymiany powietrza w pomieszczeniach znajdujących się w tym obiekcie,
- b) zapewnienia utrzymania normatywnej temperatury ciepłej wody w punktach czerpalnych, znajdujących się w tym obiekcie,
- c) zapewnienia prawidłowej pracy innych urządzeń lub instalacji, zgodnie z określonymi dla nich warunkami technicznymi i wymaganiami technologicznymi.

Zgodnie z powyższym, wielkość zamówionej mocy cieplnej stanowi maksymalne – a nie jak twierdził wnioskodawca 1 rzeczywiste – zapotrzebowanie ciepła jakie jest niezbędne dla pokrycia wszystkich potrzeb cieplnych występujących w obiekcie odbiorcy w warunkach obliczeniowych (obliczeniowa temperatura powietrza atmosferycznego określona dla strefy klimatycznej, w której zlokalizowane są obiekty, do których jest dostarczane ciepło - §2 pkt 24 rozporządzenia). Prezes Urzędu zmuszony jest oprzeć się na stanowisku wydanym przez URE, gdyż jako organ antymonopolowy nie posiada kwalifikacji niezbędnych do rozstrzygnięcia kwestii czysto technicznych z zakresu energetyki cieplnej.

Opierając się o również twierdzenie Witolda Cherubina (biegły z zakresu energetyki cieplnej, współautor aktów wykonawczych do ustawy Prawo energetyczne) zawarte w opracowaniu o tyt. „Zasady ustalania taryf i rozliczeń z odbiorcami ciepła” (Warszawa 2000, str. 202 – 218), iż w ostatnich latach obserwuje się łagodne zimy, a najniższa temperatura jest w okresie grzewczym znacznie wyższa od temperatury obliczeniowej, co skutkuje obniżaniem wielkości zamówionej mocy przez odbiorców (w oparciu o przepis komentowanego już §2 pkt 19 rozporządzenia), należy przyjąć, iż stosunek wielkości zamówionej mocy cieplnej do ilości pobranego ciepła może być różny dla konkretnych odbiorców, spośród których każdy podejmuje ryzyko związane z obniżeniem mocy cieplnej poniżej granicy bezpieczeństwa energetycznego.

W rozpatrywanej sprawie bezspornym było, iż uczestnik stosował jednolite stawki taryfowe dla wszystkich grup odbiorców. Należało tym samym uznać, iż wnioskodawcy, którzy płacili za dostarczoną energię cenę w wysokości wynikającej z ilości pobranej energii i zamówionej mocy cieplnej, na podstawie jednolitych stawek pobieranych na podstawie taryfy w oparciu o koszty uzasadnione, nie mogą być uznani za podmioty dyskryminowane. Tak więc, zarzut naruszenia przepisu art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy należy uznać za chybiony.

Odnośnie zarzutu dotyczącego nie dokonania uzmiennienia we właściwym terminie, a będącego przedmiotem pkt III sentencji decyzji, Prezes Urzędu zauważył, iż zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 26.05.2000 r., obowiązujące taryfy sporządzone na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów zachowały ważność po dniu 1.07.2000 r. jedynie w takim zakresie, w jakim nie były sprzeczne z przepisami ustawy Prawo energetyczne i przepisami wykonawczymi wydanymi na podstawie upoważnień, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia

26.05.2000 r. Ponieważ ustawa z dnia 26.05.2000 r. zmieniła sposób ustalania opłaty za usługi przesyłowe, w ten sposób, iż w miejsce jednoczłonowej opłaty zależnej od wielkości zamówionej mocy i płatnej w równych ratach miesięcznych, wprowadziła opłatę stałą zależną od zamówionej mocy i opłatę zmienną zależną od ilości dostarczonego ciepła (dodała do art. 45 ustawy Prawo energetyczne ust. 5, o którym mowa powyżej), należy uznać, iż stawki opłat przesyłowych zawarte w starej taryfie uczestnika, jako sprzeczne z przepisami komentowanej ustawy, utraciły ważność z dniem 1.07.2000 r. Począwszy od tego dnia, aż do czasu wejścia w życie zmienionej taryfy uczestnik – jako koncesjonowane przedsiębiorstwo energetyczne, które zgodnie z art. 45a ustawy prawo energetyczne wylicza opłaty za dostarczone do odbiorcy ciepło na podstawie cen i stawek opłat zawartych w taryfie – nie miał podstaw do naliczania odbiorcom opłat za przesył energii cieplnej. Jego obowiązkiem było wystąpienie do Prezesa URE z właściwym wnioskiem o zmianę taryfy w czasie umożliwiającym jej wejście w życie z dniem 1.07.2002 r. Ocena dokonana w tym miejscu jest zgodna ze stanowiskiem Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Antymonopolowego, który w wyroku z dnia 5.06.2002 r. sygn. akt XVII Ame 99/01 stwierdził m.in., że brak zatwierdzonej taryfy jest bezwzględnie przeszkodą w prowadzeniu działalności przez przedsiębiorstwo energetyczne, gdyż uniemożliwia pobieranie opłat za świadczone usługi i świadczoną energię.

Prezes Urzędu zważył, iż uczestnik wnioskiem z dnia 19.07.2002 r. wystąpił do Prezesa URE o zatwierdzenie nowej taryfy dla ciepła (w oparciu o koszty z roku 1999), a postępowanie o jej zatwierdzenie zostało zawieszono z urzędu postanowieniem z dnia 6.09.2002 r. w związku z żądaniem dopuszczenia do postępowania na prawach strony Stowarzyszenia „Konsument”. Prezes Urzędu nie badał, czy wniosek o zatwierdzenie nowej taryfy był zgodny z nowelizacją ustawy Prawo energetyczne, gdyż jego zdaniem, w pierwszym rzędzie uczestnik winien był dostosować aktualnie obowiązującą taryfę do zmienionych i bezwzględnie obowiązujących przepisów (okres obowiązywania dotychczasowej taryfy ustalony był pierwotnie do dnia 30.09.2002 r.), a nie występować o zatwierdzenie nowej taryfy. Jego zwłokę można ocenić jedynie jako próbę uzyskania nieuzasadnionej korzyści kosztem odbiorców, których pozbawił korzyści jaką dawało stosowanie opłaty dwuczłonowej w okresie letnim (o czym poniżej).

W toku postępowania uczestnik nie podniósł jako argumentu faktu, iż pomiędzy datą publikacji ustawy z dnia 26.05.2000 r. (14.06.2000 r.), a wyznaczonym przez art. 5 tej ustawy terminem na uzmiennienie opłaty przesyłowej (1.07.2000 r.) był stosunkowo krótki okres na dostosowanie obowiązujących systemów rozliczeń. Prezes Urzędu, biorąc pod uwagę, iż od daty wezwania uczestnika do dostosowania wniosku o przedłużenie okresu obowiązywania starej taryfy do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 26.05.2000 r. (6.09.2000 r.), do daty wydania decyzji Prezesa URE z dnia 27.09.2000 r. upłynęło zaledwie 21 dni, ocenił, że uczestnik miał wystarczająco dużo czasu na dostosowanie się do zmian, a przynajmniej na zminimalizowanie okresu opóźnienia we wprowadzeniu uzmiennienia. Należy również uwzględnić, iż uczestnik jest podmiotem profesjonalnym, co pozwala na domniemanie, iż śledzi on na bieżąco zmiany Prawa energetycznego.

W ocenie Prezesa Urzędu, uczestnik działał bezprawnie, stosując w rozliczeniach z odbiorcami dotychczasowy system rozliczeń za przesył ciepła. Narzucił w ten sposób odbiorcom warunki umów dostawy energii cieplnej mniej korzystne od gwarantowanych im przez prawo (art. 45 ust. 5 ustawy Prawo energetyczne) i uzyskał nieuzasadnioną korzyść majątkową. Przesłanki te pozwoliły na zakwalifikowanie praktyki uczestnika z punktu widzenia przepisu art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy. Praktyka ta dotknęła w równym stopniu

wszystkich odbiorców, wobec czego zasadny jest wniosek dotyczący naruszenia działaniem uczestnika interesu publicznego, o którym mowa w art. 1 ustawy.

Prezes Urzędu, mając na uwadze zasadę ekwiwalentności świadczeń stron umowy o dostawę energii cieplnej, nie posuwa się do twierdzenia, iż w okresie od 1.07.2000 r. do 30.09.2000 r. uczestnik powinien dostarczać energię ciepłą nie pobierając opłat za jej przesył. Nie można kwestionować obowiązku zapłaty ceny na dostarczony towar, bądź usługę. Sporna może być jedynie jej wysokość. Tym bardziej, iż opłaty pobrane na podstawie starych taryf mogły być potraktowane jako zaliczki na poczet przyszłych rozliczeń za energię ciepłą. W toku postępowania, Prezes Urzędu ustalił, iż w okresie od 1.07.2002 r. do 30.09.2002 r. uczestnik wyliczał opłaty za przesył na podstawie stawki jednoczłonowej nie informując odbiorców, iż opłata ta ma charakter zaliczkowy. Kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy stawkami opłaty jednoczłonowej i uzmiennionej opłaty dwuczłonowej należy więc traktować jako narzuconą przez uczestnika i skutkującą uzyskaniem przez niego nieuzasadnionej korzyści majątkowej. Jej kwota jedynie wobec wnioskodawcy 1 wyniosła 210.930,22 zł (zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy 1, któremu uczestnik nie zaprzeczył).

Charakterystyczną cechą uzmiennionego systemu rozliczeń za przesył energii cieplnej jest to, iż w okresie letnim opłaty (suma opłaty stałej i zmiennej) są dużo niższe niż w okresie zimowym. Prezes Urzędu nie dysponuje precyzyjną symulacją kalkulacji opłat po uzmiennieniu za okres od 1.07.2000 r. do 30.09.2000 r., jednak analizując przedstawione przez samego uczestnika dane za okres od 1.10.2000 do 30.09.2001 r. widać, iż globalne oszczędności dla odbiorców w okresie letnim roku 2001 wyniosły:

- w lipcu 53,03% (w stosunku do opłaty jednoczłonowej);
- w sierpniu 55,65%;
- we wrześniu 37,03%.

Kwotowo wyniosły w analizowanych miesiącach łącznie 1.591.902,27 zł. Zasadnym jest wniosek, iż oszczędności odbiorców w miesiącach letnich 2000 r. powinny być porównywalne. Potwierdzeniem przedstawionego toku rozumowania jest pismo uczestnika z dnia 27.06.2002 r. kierowane do URE (załącznik do pisma uczestnika z dnia 1.07.2002 r.) zawierające informację, iż skorygowanie naliczeń za ciepło dla wszystkich odbiorców za okres od dnia 1.07.2000 do dnia 30.09.2000 r. pomniejszy przychody ze sprzedaży o około 1.638.000,00 zł. Kwotę tę należy więc traktować jako nieuzasadnioną korzyść w rozumieniu przepisu art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy.

Podnoszony przez uczestnika argument katastrofalnej sytuacji majątkowej w zakresie prowadzonej działalności związanej z przesyłem energii cieplnej nie został uznany przez Prezesa Urzędu, gdyż zgodnie z ustawą, nie jest on brany pod uwagę przy ocenie zachowania przedsiębiorcy. Może jedynie stanowić przesłankę dla podjęcia przez uczestnika starań o zatwierdzenie przez Prezesa URE taryfy dla ciepła, która w należyty sposób będzie równoważyć interesy uczestnika i odbiorców. W ocenie Prezesa Urzędu, przedsiębiorca – w tym wypadku przedsiębiorstwo energetyczne – nie ma prawa przerzucać na odbiorców energii cieplnej ryzyka prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej.

Tak więc, niewątpliwym jest, iż w lipcu, sierpniu i wrześniu 2000 r. odbiorcom (również wnioskodawcom) narzucony został system rozliczeń za przesył energii cieplnej, który spowodował znaczny wzrost opłat liczonych łącznie w skali roku. Inaczej mówiąc, podwyżka opłat do jakiej doszło w miesiącach zimowych (listopad i grudzień 2000 r.) nie została skompensowana niższymi opłatami w okresie letnim tego samego roku. Konkludując,

opóźnienie we wprowadzeniu uzmiennienia opłaty przesyłowej doprowadziło do tego, iż odbiorcy nie odczuli pozytywnych skutków uzmiennienia w okresie letnim, a odpowiednikiem ich straty była korzyść majątkowa odniesiona przez uczestnika.

W zakresie pkt IV sentencji decyzji, Prezes Urzędu uwzględnił, iż począwszy od dnia 1.10.2000 r. uczestnik dokonał uzmiennienia opłaty przesyłowej, tj. dostosował stosowany system rozliczeń do nowelizacji ustawy Prawo energetyczne. Prawdziwe jest twierdzenie wnioskodawcy 1, iż najwcześniejszym możliwym terminem wejścia w życie zmian do taryfy zatwierdzonych decyzją Prezesa URE z dnia 27.09.2000 r. był 16.10.2000 r. (decyzja została opublikowana w dzienniku województwa warmińsko-mazurskiego z dnia 2.10.2000 r.). Zgodnie z art. 47 ust. 4 ustawy Prawo energetyczne, *taryfa może obowiązywać nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia jej publikacji*. Prezes Urzędu uwzględnił jednak skutek uzmiennienia, którym było w miesiącu październiku 2000 r. zmniejszenie globalnych wpływów uczestnika z tytułu przesyłu energii cieplnej. Różnica pomiędzy wyliczoną opłatą uzmiennioną i opłatą jednoczłonową wyniosła na korzyść odbiorców 104.110,68 zł. O ile więc można się zgodzić z wnioskodawcą 1, iż narzucenie opłat w wysokości określonej taryfą stosowaną bezprawnie stanowiło warunek uciążliwy, o tyle brak jest przesłanki uzyskania przez uczestnika nieuzasadnionych korzyści. Z grupy analizowanych odbiorców zbiorowych jedynie wnioskodawca 1 uiszczył w październiku 2000 r. opłatę wyższą od należnej na podstawie dotychczasowej taryfy (wg opłaty jednoczłonowej). Poniższe zestawienie pozwala na ocenę skutków uzmiennienia w miesiącu październiku 2000 r. dla poszczególnych odbiorców (wg informacji udzielonych przez uczestnika, wnioskodawca 1 twierdził, iż nadpłacił 22.301,49 zł):

- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Pojezierze” (wnioskodawca 1) – (+18.279,91 zł);
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Jaroty” (wnioskodawca 2) – (-7.522,55 zł);
- Olsztyńska Spółdzielnia Mieszkaniowa – (-3.700,36 zł);
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Perkoz” – (-372,17 zł);
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Współpraca” – (-1.691,75 zł);
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Domator” – (-521,46);
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Dom” – (-2.830,07 zł);
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kormoran” – (-3.879,57 zł);
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Sami swoi” – (-6.270,81 zł);
- Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa – (-199,90 zł);
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski – (-4.719,40 zł);
- Telekomunikacja Polska S.A. – (-810,35 zł);
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych – (-356,99 zł);
- Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Społem” – (-472,71 zł).

Jak widać z powyższego, odbiorcy z dniem 1.10.2000 r. odczuli pozytywne skutki uzmiennienia opłat. Nieuzasadnioną korzyść uczestnika można by rozpatryć jedynie wobec wnioskodawcy 1, co uzasadnia wniosek o braku naruszenia interesu publicznego działaniem uczestnika (art. 1 ustawy) w zakresie zarzutu rozstrzygniętego w pkt IV sentencji decyzji.

Mimo, iż z formalnego punktu widzenia zastosowanie stawek opłaty uzmiennionej w okresie od dnia 1.10.2000 r. do dnia 16.10.2000 r. było sprzeczne z ustawą Prawo energetyczne, to faktycznie stanowiło zaniechanie stosowania praktyki ograniczającej konkurencję określonej w pkt III sentencji decyzji i było podstawą do orzeczenia w pkt III w oparciu o przepis art. 10 ust. 2 ustawy, stanowiący, iż w przypadku jeżeli zachowanie

rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 5 i art. 8 (...) Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Prezes Urzędu, który ocenia rynkowe skutki działań przedsiębiorców dominujących na rynku, pozostawia kwestię prawidłowości wprowadzenia uzmiennionych stawek opłat za przesył energii cieplnej bez obowiązującej taryfy, do ewentualnego rozpatrzenia przez organ kompetentny w tym zakresie, tj. Prezesa URE, który w oparciu o przepis art. 56 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo energetyczne może nałożyć na przedsiębiorstwo energetyczne karę pieniężną w związku ze stosowaniem cen i taryf wyższych od zatwierdzonych.

Wnioskodawca 1 może dochodzić roszczeń opartych o zarzut przedwczesnego zastosowania uzmiennionych stawek opłat (w okresie od 1.10.2000 r. do 16.10.2000 r.) na drodze sporu cywilno-prawnego przed sądem powszechnym.

W toku postępowania, uczestnik wniósł o przesłuchanie w charakterze świadków: (dane osobowe) oraz (dane osobowe) na okoliczność przebiegu postępowania w sprawie zmiany taryfy dokonanej na skutek uzmiennienia opłat przesyłowych. Wnioskodawca 1 wniósł o oddalenie wniosków dowodowych. Prezes Urzędu postanowił oddalić wnioski o przesłuchanie świadków, gdyż okoliczności dotyczące przebiegu postępowania w sprawie zmiany taryfy nie były sporne pomiędzy stronami, a ponadto były one ustalone przez Prezesa URE w dokumencie urzędowym, tj. w uzasadnieniu prawomocnej decyzji z dnia 27.09.2000 r. Nr OGD-820/156-A/12/2000/JK.

Prezes Urzędu nie uwzględnił twierdzeń wnioskodawcy 1 dotyczących naruszenia przez uczestnika standardów jakościowych obsługi odbiorców, w tym przedstawionej przez uczestnika opinii opracowanej przez mgr inż. Andrzeja Gregorczyka Zakładu Ciepłownictwa ECOL w Olsztynie, z której wynika, iż uczestnik m.in. zaniżał wartość przepływu czynnika grzewczego dla budynków wnioskodawcy 1. Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, Prezes URE reguluje działalność przedsiębiorstw energetycznych (...) zmierzając do równoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców paliw i energii. Na tej podstawie, do zadań oddziałów terenowych URE, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 4.07.2002 r. w sprawie szczegółowego zasięgu terytorialnego i właściwości rzeczowej oddziałów Urzędu Regulacji Energetyki (Dz.U. z 2002 r. Nr 107, poz. 942), należy m.in. kontrolowanie dotrzymywania przez przedsiębiorstwa energetyczne standardów jakościowych obsługi odbiorców w zakresie dostarczania ciepła (§2 pkt 6 rozporządzenia).

Wobec powyższego, wnioskodawca 1, aby skutecznie podnieść zarzut naruszenia standardów jakościowych przez uczestnika, winien przedstawić wydane w tym przedmiocie rozstrzygnięcie Prezesa URE. Organ antymonopolowy nie ma uprawnień, jak również środków niezbędnych dla poddania przedsiębiorstw energetycznych kontroli w tym zakresie. Z wyjaśnień składanych przez wnioskodawcę 1 nie wynika, aby wniósł on sprawę nie dotrzymywania przez uczestnika standardów jakościowych obsługi odbiorców do rozpoznania przez Prezesa URE (właściwy uczestnikowi Północny Oddział Terenowy URE w Gdańsku).

Wnioskodawcom służy również na podstawie §38 rozporządzenia z dnia 12.10.2000 r. prawo do ustalenia (zmniejszenia) wysokości opłat, jeśli uczestnik sprzecznie z umową zwiększył, bądź zmniejszył obliczeniowe natężenie przepływu nośnika ciepła. Ewentualnych roszczeń z tego tytułu mogą dochodzić przed sądem powszechnym.

Prezes Urzędu miał również na uwadze, iż wnioskodawca 1 w piśmie z dnia 15.04.2002 r. twierdził, że do budynku przy ul. Dworcowej 65A, jak i do wielu innych dostawa energii cieplnej była znacznie niższa od tej, jaka wynikała z zamówionej mocy cieplnej. Zdaniem wnioskodawcy 1 było to wynikiem zaniżenia przez uczestnika wielkości przepływu wody grzewczej i skutkowało nie dograniem jego budynków. Następnie jednak, w tym samym piśmie wnioskodawca 1 uzasadnia fakt posiadania różnej (znacznie większej) niż inni odbiorcy wielkości dostarczonej energii cieplnej w stosunku do mocy zamówionej tym, że gdy dostawca (uczestnik) dostarcza więcej energii cieplnej niż życzy sobie S.M. „Pojezierze”, powiększając w ten sposób sprzedaż ciepła. Oczywistym jest, że twierdzenia wnioskodawcy 1 są w tym zakresie sprzeczne i nie mogą być podstawą ustaleń dokonanych przez Prezesa Urzędu. Jediną możliwą ich interpretacją jest taka, iż wnioskodawca 1 jednocześnie zarzuca uczestnikowi:

1. dostarczanie zbyt małej ilości energii cieplnej, czyli nie dogrzenie budynków oraz
2. dostarczanie większej ilości energii cieplnej, niż wynika to z zamówionej mocy cieplnej.

Może to oznaczać tylko jedno, wielkość zamówionej mocy cieplnej przez wnioskodawcę 1 jest znacznie zaniżona w stosunku do jego potrzeb energetycznych.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Spółdzielni Mieszkaniowej „Jaroty” w Olsztynie służy – zgodnie z zakresem wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego i wydanego na jego podstawie postanowienia z dnia 6.05.2002 r. – prawo do wniesienia odwołania w zakresie pkt I i pkt II sentencji decyzji. Odwołanie należy przesłać na adres Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Bydgoszczy.

Otrzymują:

1. Spółdzielnia Mieszkaniowa
„Pojezierze”
ul. Kołobrzeska 13
10-444 Olsztyn
2. Spółdzielnia Mieszkaniowa
„Jaroty”
ul. Wańkowicza 9
10-684 Olsztyn
3. Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki
Ciepłej Sp. z o.o.
ul. Słoneczna 46
10-710 Olsztyn
4. a/a